

Regionsudvalgets udtalelse om »Kommissionens grønbog På vej mod en europæisk strategi for energiforsynings sikkerhed«

(2002/C 107/05)

REGIONSUDVALGET har —

under henvisning til Kommissionens grønbog »På vej mod en europæisk strategi for energiforsynings sikkerhed«,

præsidiets beslutning af 13. juni 2000 om i henhold til EF-traktatens artikel 265, stk. 5, at udarbejde en udtalelse om grønbogen »På vej mod en europæisk strategi for energiforsynings sikkerhed« og at henvise det forberedende arbejde til Underudvalg 4 »Fysisk Planlægning, Bypolitik, Energi, Miljø«,

sin udtalelse om Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet — Forberedelser til gennemførelse af Kyoto-protokollen (CdR 295/1999 fin) ⁽¹⁾,

sin udtalelse om Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fremme af elektricitet fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet (CdR 191/2000 fin) ⁽²⁾,

sin udtalelse om Kommissionens meddelelse til Rådet, Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om handlingsplan for større energieffektivitet i Det Europæiske Fællesskab (CdR 270/2000 fin) ⁽³⁾,

Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om gennemførelsen af det indre marked for energi og et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 96/92/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet og direktiv 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for naturgas (KOM(2001) 125 endelig),

ud fra den betragtning at det er vigtigt for EU at sikre energiforsyningen på lang sigt og samtidig opfylde miljøkravene og iagttage EU's forpligtelser fra Kyoto om nedbringelse af drivhusgasemissionerne,

det er vigtigt, at man i en europæisk forsyningsstrategi, bl.a. med hensyn til styring af efterspørgslen og fremme af vedvarende og decentraliserede energikilder, inddrager så mange aktører som muligt, deriblandt de lokale og regionale myndigheder,

Underudvalg 4's forslag til Regionsudvalgets udtalelse (CdR 38/2001 rev. 2), som blev vedtaget den 8. oktober 2001 med François Roelants du Vivier (senator, næstformand for Bruxelles' parlament, B/ELDR) som ordfører —

på den 41. plenarforsamling den 14.-15. november 2001 (mødet den 15. november) enstemmigt vedtaget følgende udtalelse.

Regionsudvalgets synspunkter

1. Regionsudvalget udtrykker tilfredshed med Kommissionens grønbog »På vej mod en europæisk strategi for energiforsynings sikkerhed«. Energiforsynings sikkerheden kræver særlig opmærksomhed, især på et tidspunkt, hvor energimarkedernes liberalisering indebærer risiko for, at der anlægges en kortsigtet tilgang til energispørgsmålene.

2. Regionsudvalget påskønner, at erhvervslivets konkurrenceevne, miljøet og forsynings sikkerheden, som udgør de tre søjler i Den Europæiske Unions energipolitik, tages under behandling samtidig, og at de tillægges næsten lige stor betydning, hvorimod åbningen for konkurrence mellem energinetværkerne førhen i højere grad var koncentreret om spørgsmålet om konkurrenceevne.

3. Regionsudvalget værdsætter, at dets væsentlige bekymringer, som omtales nærmere i de tidligere udtalelser, der citeres i indledningen, og hvori det hedder, at det ville have været bedre, om disse politikker »var blevet forelagt sammen i ét og samme dokument, da dette ville have øget sammenhængen i EU's energipolitik« ⁽³⁾, nu er blevet samlet i grønbogen.

(1) EFT C 57 af 29.2.2000, s. 81.

(2) EFT C 22 af 24.1.2000, s. 27.

(3) EFT C 144 af 16.5.2001, s. 17.

4. Regionsudvalget påskønner, at dokumentet vedrører 30 europæiske lande og dermed også ansøgerlandene, hvoraf hovedparten lider under en utilstrækkelig energieffektivitet, som det er vigtigt at afhjælpe.

5. Regionsudvalget udtrykker tilfredshed med, at grønbogen som første prioritet fastsætter styring af energieferspørgslen og derpå en opvurdering af vedvarende energikilder, hvilket er to områder, som Regionsudvalget gentagne gange har udtrykt sin interesse for. Regionsudvalget udtrykker især tilfredshed med, at det i grønbogen hedder, at »EU skal træffe en række konkrete tiltag som led i en efterspørgselspolitik, der kan danne modvægt til den tidligere udbudsorienterede politik«, og »kun hvis der fastlægges en strategi til styring af efterspørgslen, vil det være muligt at lægge grunden til en reel politik med fokus på bæredygtig forsyningsikkerhed på energiområdet« (spørgsmål 1).

6. Regionsudvalget rejser imidlertid spørgsmålet om de foreslåede midlers muligheder for at forebygge vanskeligheder, »hvis der ikke gribes ind«, som følge af:

- manglen på talmæssige målsætninger for energibesparelser, hvis potentiale er overmåde stort (om end der er fastsat talmæssige målsætninger for vedvarende energikilder i hvidbogen og i udkastet til direktiv, således som tilfældet hyppigt er, når der er tale om udbudspolitikker),
- manglen på fremtidsorienterede energiscenarier på EU-plan med beskrivelse af konsekvenserne for energiforbruget af en ihærdig politik til styring af energiforbruget,
- de svage forslag i henseende til »horisontale politikker«, som forekommer at være begrænset til teknologiske og skattemæssige foranstaltninger, idet det skattemæssige tiltag — ud over pilotforsøg, som ligeledes kan være af interesse, og som der bør sættes skub i, men som har begrænsede virkninger — opfattes som det eneste aktionsmiddel med hensyn til energieferspørgslen (spørgsmål 9),

7. Regionsudvalget udtrykker tilfredshed med den hovedvægt, som lægges på udvikling af vedvarende energikilder, der præsenteres som »nøglen til ændringer«, og den fornyede omtale af det nødvendige i finansiel støtte (statsstøtte, skattefradrag, økonomisk opbakning) med henblik på udvikling af vedvarende energikilder (spørgsmål 7).

8. Regionsudvalget mener derfor, at samfinansiering af støtte til udvikling af vedvarende energi (energistrøm) i de sektorer, som arbejder med fossil og fissil energi (energioplagering), er en berettiget økonomisk reaktion på de reelle konkurrenceforvridninger, som vedvarende energi udsættes for (spørgsmål 7).

9. Regionsudvalget understreger, at en politik, hvor der lægges mere vægt på efterspørgselsstyring og på vedvarende og decentraliserede energikilder, gør det nødvendigt at omlægge opmærksomheden og indsatsen i retning af nye former for aktører på samtlige niveauer og felter: fra forskere til forbrugere via virksomhederne, bygningshåndværkere, arkitekter, transportvirksomheder, landsplanlæggere, civilsamfundets organisationer osv., idet deres beslutninger påvirker det endelige

energiforbrug (spørgsmål 9 og 13). Anvendelsen af subsidiaritetsprincippet på energiforsyningsområdet er et afgørende spørgsmål, dersom man ønsker reelt at tage hensyn til samtlige lokale og regionale muligheder for energibesparelser og brug af lokale ressourcer.

10. Regionsudvalget fremhæver, at de lokale og regionale myndigheder spiller en central rolle for udformning og iværksættelse af en sådan politik, som må indebære en ihærdig indsats fra de lokale aktørers side. En efterspørgselskultur bør vinde indpas sideløbende med en udbudskultur: alt i alt bør den enkelte aktør, det være sig den enkelte borger eller erhvervslivet eller borgmestrene, have kendskab til mulighederne for energibesparelser på deres områder, og de opfordres derfor til at opstille »handlingsplaner« til udnyttelse af de muligheder, som ligger heri. Det er i denne retning, at man fremover bør foretage omallokeringen af både EU's og medlemsstaternes finansielle og menneskelige ressourcer (spørgsmål 13).

11. Regionsudvalget vurderer, at hovedparten af de tiltag, som skal sættes i værk med henblik på en politik til styring af efterspørgslen og fremme af decentraliserede energikilder, er velkendte. Deres udmøntning i praksis udgør det egentlige problem. Det er et spørgsmål om fælles politisk beslutningstagning i EU og medlemsstaterne i forståelse med samtlige involverede aktører, deriblandt de lokale og regionale myndigheder. Det skal bl.a. foregå via:

- kvantificerede og om nødvendigt bindende målsætninger, som kan opstilles over for aktørerne i marken, deriblandt de lokale og regionale myndigheder,
- en række midler: juridiske, fiskale, normative, organisatoriske, teknologiske, tilskyndende og velgennemtænkte, således at de kan integreres i de fleste aktørers beslutningssystemer,
- en forpligtelse til at gennemføre handlingsplaner for energieffektivitet og fremme decentraliserede energikilder på forskellige niveauer (EU, medlemsstater, regioner, byer osv.) og i forskellige sektorer (transport, byggeri, industri, landbrug),
- en politik til fremme af kraft-varme-fremstilling, også i mellemstort og mindre omfang,
- informationsformidling i stor målestok som modvægt til energiudbydernes pr-indsats med henblik på at øge forbruget og formentlig også fastsættelse af nærmere regler om denne pr-virksomhed,

— støtte til styrkelse af de menneskelige ressourcer i marken med det sigte at skabe en bedre balance mellem metoderne til fremme af energiudbud på den ene side og metoderne til efterspørgselsstyring og metoderne vedrørende decentraliserede energikilder på den anden side, hvilket er en balance, som markedet har behov for (spørgsmål 9).

12. Regionsudvalget noterer sig bemærkningen om, at »der også er brug for nærmere undersøgelse af kernekraftens rolle på lidt længere sigt«, med udgangspunkt i følgende debatementer: de fleste medlemsstaters beslutning om at gå bort fra kernekraft, bekæmpelse af klimaopvarmningen, forsyningssikkerhed, bæredygtig udvikling (spørgsmål 8).

13. Regionsudvalget henleder opmærksomheden på, at energitransmissionsnettene — herunder især el-transmissionsnettene — skal opfylde nogle miljøkrav. Ud fra denne synsvinkel må man ikke undervurdere nettenes negative virkninger, og de berørte regioner bør inddrages i eventuelle projekter på et så tidligt tidspunkt som muligt (spørgsmål 6).

14. Regionsudvalget er enig med Kommissionen i, at den fysiske forsyningssikkerhed må sikres via aftaler med producentlandene, men understreger, at spørgsmålet om EU's forsyningssikkerhed skal ses i tilknytning til samtlige forbrugere på jordkloden og især i de nyindustrialiserede lande og udviklingslandene. Formidling af teknologier og energieffektivitetsmetoder samt vedvarende energikilder i forholdet til disse lande, både via et internationalt samarbejde og via et decentraliseret samarbejde, bør opfattes som et integrerende element i vor egen forsyningssikkerhedspolitik (spørgsmål 1 og 4).

15. Regionsudvalget vurderer, at det ud fra målet om bæredygtig udvikling må forholde sig sådan, at deling af jordklodens fossile energirigdomme, som de industrialiserede lande på den nordlige halvkugle hidtil har været næsten ene om at udnytte, er en moralsk forpligtelse, men også en forstandig politisk indstilling af hensyn til freden verden over, og henstiller, at EU fremkommer med udspil til et internationalt samarbejde, bl.a. over for udviklingslandene og de centrale og østeuropæiske lande, med henblik på en bæredygtig udvikling »for alle« (spørgsmål 1 og 4).

Henstillinger

16. Regionsudvalget mener, at mindst fire elementer bør føre til, at energispørgsmålet indskrives i et kapitel i EU-traktaten:

- integrering af energipolitikkerne, især på grund af virkningerne af gennemførelsen af det indre marked for energi,
- overholdelse af EU's og medlemsstaternes fælles internationale forpligtelser, især med hensyn til klimabeskyttelse,

— en styrkelse af foranstaltningerne til styring af energiefterspørgslen samt stimulering af vedvarende energikilder,

— som den største økonomiske magtfaktor i verden har Den Europæiske Union en reel magt til at styre de internationale politikker i retning af en bæredygtig energipolitik, forudsat EU taler med én stemme (spørgsmål 2).

17. Regionsudvalget anmoder Kommissionen om, at der som modvægt til scenariet »hvis der ikke gribes ind«, som omtales flere gange i grønbogen, medtages andre scenarier »hvis der sættes ind med en aktiv politik« med henblik på styring af efterspørgslen, fremme af vedvarende og decentraliserede energikilder, relancering af atomkraft osv.; i disse scenarier bør man så systematisk, som det lader sig gøre, inddrage de lokale og regionale myndigheder (spørgsmål 9 og 13)

18. Regionsudvalget vurderer, at en bedre forståelse for det vigtige i at styre efterspørgslen, hvilket er den primære politik, der skal sættes i værk af hensyn til troværdigheden, må indebære, at man sætter ind på at styrke forståelsen for det reelle indhold af en efterspørgselsstyringspolitik. Handlingsplanen til forbedring af energieffektiviteten bør gøres mere ambitiøs og bør i højere grad indgå i sektorpolitikkerne på den ene side og regionalpolitikkerne på den anden. Endvidere bør EU's programmer til støtte herfor, bl.a. Save, bringes på højde med disse nye ambitioner (spørgsmål 9).

19. Regionsudvalget henstiller, at man, ligesom man har gjort for elektricitet fremstillet af vedvarende energi, ser nærmere på muligheden for et rammedirektiv om energieffektivitet — direktiver om bygninger, transport, udstyr osv. kan udgøre »datterdirektiver«- omfattende ovennævnte punkter, således at medlemsstaterne foranlediges til at forpligte sig til nogle kvantificerede energieffektivitetsmål med tilhørende handlingsplaner og sæt af tiltag, alt sammen inden for en politik, som skal aftales i forståelse med de lokale og regionale myndigheder, og som skal inddrage disse myndigheder i politikens iværksættelse. Sådanne regionale planer for energibesparelser, som skal udformes på nationalt plan, men også på regionalt og lokalt plan, vil have den fordel, at man skaber forståelse og mobiliserer en række aktører, som er nødvendige for at kunne gennemføre en aktiv politik for efterspørgselsstyring og bedre udnyttelse af vedvarende og decentraliserede ressourcer, idet sidstnævnte bør stimuleres ved hjælp af en »efterspørgsel« efter teknologi fra offentlige og private bygherrers side (spørgsmål 9 og 13).

20. Regionsudvalget henstiller, at Europa-Kommissionen snarest lader energieffektivitetseksperter fra forskellige EU-lande udforme de nærmere enkeltheder i den efterspørgselspolitik, der i grønbogen defineres som værende kernen i EU's energistrategi: love og administrative bestemmelser, institutionelle og menneskelige ressourcer, programmer med finansielle og fiskale incitamenter, informations-, uddannelses- og forskningsprogrammer osv., som er nødvendige på EU-plan og i medlemsstaterne (herunder ansøgerlandene) (spørgsmål 9 og 13).

21. Regionsudvalget gentager sin holdning, som går ud på, at det altid har vist interesse for en fiskal dimension — baseret på energiforbrug og drivhusgasemissioner — som skal føre til en politik koncentreret om efterspørgselsstyring på EU-plan, men ved på baggrund af sine erfaringer, at en bred vifte af foranstaltninger og støttetiltag er påkrævet for at kunne iværksætte en sådan politik. I særdeleshed bør de finansielle støtteforanstaltninger, som der lægges op til i grønbogen med hensyn til vedvarende energikilder, også omfatte energibesparelser (spørgsmål 3).

22. Regionsudvalget henstiller, at den prioritet, som man tillægger efterspørgselsstyring, kommer tydeligere til udtryk i det fremtidige direktiv om ændring af direktiv 96/92/EF og 98/30/EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet og naturgas, og at denne prioritet bør fremstå som et af elementerne i forsyningspligttydelser med henblik på bæredygtig udvikling (energiudbytte, kombineret kraftvarmeproduktion, vedvarende energikilder, energibeskatning, let adgang til de lokale distributionsnet og til transportnettene) (spørgsmål 9)

23. Regionsudvalget henstiller, at politikken til fremme af vedvarende energi — som omhandles i det nyligt fremsatte fælles forslag (COD 2000/00116) fra Parlamentet og Rådet med henblik på direktivet om fremme af elektricitet fremstillet af vedvarende energikilder — i grønbogen suppleres af bestemmelser om de vedvarende energikilders bidrag til fremstillingen af varme (biomasse, geotermisk energi, solvarme osv.), som har stor indflydelse på det lokale og regionale plan samt i byområder og landdistrikter, og som rummer et betydeligt potentiale. Vedvarende energi bør i større udstrækning komme til sin ret og bør ikke, således som tilfældet ofte er, kun tage sigte på elproduktion; man bør i høj grad sætse på ordet »vedvarende« i nye bygninger og i større ombygninger, ligesom dette aspekt bør være mere fremtrædende både inden for

byggeri og transport: EF-programmerne til støtte herfor, bl.a. ALTENER, bør udbygges for at tage højde for de her nævnte ambitioner (spørgsmål 7).

24. Regionsudvalget henstiller, at begrebet forsyningsikkerhed for forbrugerne i EU ligeledes kommer til udtryk i de kommende EU-dokumenter om el- og gasdirektiverne bl.a. i forbindelse med forsyningspligttydelser, som skal tilbydes samtlige borgere og som — i bred forstand — måske kan optræde som den 4. søjle i EU's energipolitik.

25. Regionsudvalget henstiller, at man, under hensyntagen til grønbogens bemærkninger om miljøbekymringer medtager risiciene for ulykker og forurening som følge af atomkraft på lige fod med bekæmpelse af klimaopvarmningen; brugen af kul, som nok er uheldig i henseende til drivhuseffekt, men som indebærer ubestridelige fordele for forsyningsikkerheden og for ressourcebevarelsen samt for udviklingen af »rene« europæiske kanaler på de internationale markeder, må ikke udelukkes på forhånd (spørgsmål 8).

26. Regionsudvalget henstiller, at der med sigte på de centrale og østeuropæiske lande opstilles en »nødplan for nedbringelse af energiintensiteten«, som bør være et fuldgyldigt element i EU's forsyningsikkerhedsstrategi, som bør inddrage de pågældende landes lokale og regionale myndigheder, og hvorved man bør sætte skub i et decentraliseret samarbejde mellem de lokale/regionale myndigheder, hvilket er et decideret redskab til overførsel af knowhow og overtagelse af EU's regelværk.

27. Regionsudvalget henstiller, at de særlige lokale myndighedsnetværker på energiområdet, som tager sigte på en bæredygtig energipolitik, fuldt ud inddrages i overvejelserne, iværksættelsen af indsatsen og formidlingen af den relevante information (spørgsmål 13).

Bruxelles, den 15. november 2001.

Jos CHABERT
Formand for
Regionsudvalget